

Gouden munten

Goud was een gebruikelijk betaalmiddel, als munt of in enige andere vorm vanaf tenminste de 7^e eeuw v.Chr. tot ver in de 20^e eeuw.

Men had immers reeds vroeg ontdekt dat goud corrosiebestendig, gemakkelijk te bewerken en zeer geschikt is als kapitaalopslag.

Bij alledaagse transacties was zilver het meest toegepaste muntmetaal tot in de 19^{de} eeuw, naast het brons dat voor het dagdagelijkse gebruik van de gewone burgers diende. Goud, dat veel kostbaarder en zeldzamer was, werd gebruikt voor grotere handelstransacties.

Hierbij is de universeel erkende waarde van het goud en de vrij eenvoudige meetbaarheid zeer belangrijk. Gouden munten worden dan ook reeds eeuwen als betaalmiddel aanvaard tot ver buiten de grenzen van het land waar ze vervaardigd zijn.



Lydië, Koning Alyattes (c. 610-561 BC): Elektron munt, 7^e eeuw v.Chr.

De eerste munten ontstaan in de 7^e eeuw v. Chr. in het koninkrijk Lydië in Klein-Azië. Ze zijn gemaakt van elektrum, een natuurlijke legering van goud en zilver. Meestal vertonen ze een leeuw en/of een stier op de voorzijde en een stempel inslag op de keerzijde.



Lydië, Koning Croesus (561-46 BC), gouden stater: leeuw en stier, kz. Inslag van bevestigingspunten

De eerste zuiver gouden en zilveren munten deden wellicht hun intrede tijdens de regering van koning Croesus, (ca 560-547 v. Chr.).

In Europa zijn de Grieken de eersten om munten te slaan. Onder Philippus II en zijn zoon Alexander de Grote kent de productie een hoogtepunt. In het uitgebreide rijk van Alexander de Grote werden stukken uitgegeven met hetzelfde type en hetzelfde gewicht in goud (stater), zilver (tetradrachme, didrachme, drachme en decadrachme) en brons (fracties van de drachme).



Gouden stater van de Nervii

De Keltische munten zijn vaak geïnspireerd op de Griekse munten met beeltenis van Alexander de Grote, maar in een ver doorgedreven gestileerde en geschematiseerde vorm.



Zoals bij de Grieken werden gouden munten bij de Romeinen vooral gebruikt bij militaire transacties. De **aureus** had een gewicht van ongeveer 7.3gr. (950/1000). De Romeinen sloegen uitzonderlijk grote hoeveelheden gouden munten met gelijke standaard over gehele rijk en nog steeds worden muntschatten ontdekt. Het verzamelen van Romeinse munten is bijgevolg geen dure aangelegenheid zolang men zich beperkt tot de meeste courante types.



Na 300 worden de goudbronnen schaarser en introduceerde men de lichtere **solidus** (4.4gr). Met de val van het Romeinse Rijk zal het ongeveer duizend jaar duren vooraleer er in Europa opnieuw op ruime schaal gouden munten geslagen worden.

Door de uitputting van de goudmijnen in Europa, was men in het Byzantijnse Rijk gedwongen om meer en meer onedel metaal met het goud te vermengen. De nomisma of bezant, bestond tegen het einde van de 10^{de} eeuw nog slechts uit 25% goud. In handelstransacties gaf men dan ook de voorkeur aan de Arabische dinar of denarii, vervaardigd uit Afrikaans goud van hoog gehalte

De opkomst van de handelsstad Venetië creëerde een toenemende handelstrafiek tussen de Islamitische wereld en Europa. Arabieren importeerden het goud vanuit Afrika naar Venetië. De Venetiaanse ducaten waren toonaangevend in gans Europa en een symbool van rijkdom en welvaart gedurende 5 eeuwen.



Vlaanderen, Lodewijk van Male (1346-1384) gouden lam, 4,65g

Met de ontdekking van goudmijnen in Hongarije, kort na 1300 steeg de goudvoorraad in Europa aanzienlijk.

Al snel werden overal tonnen aan goudstukken geslagen. Koningen, graven, hertogen, prinsen, bisdommen of rijke steden, om het even wie de bevoegdheid had, liet gouden munten aanmaken. Florijnen, ducaten, gouden ecu's en nog honderden andere types munten, meestal pareltjes van laat-gotische graveerkunst zien het daglicht.



Quinten Metsys (1465-1530), de muntwisselaar

De steeds wisselende politieke machtsverhoudingen in Europa met als gevolg de aanmaak van telkens nieuwe munten, leidde tot een monetaire toren van Babel. Vreemde munten die via de handel circuleerden over gans Europa moesten nauwkeurig gewogen en onderzocht worden door wisselagenten.



Gouden souverein van Maximiliaan van Beieren Namen 1711 – 1714 (5,48g.)

De verhouding tussen de zilveren en de gouden munten was gedurende eeuwen zeer wisselvallig en afhankelijk van vraag en aanbod.

Men streefde dan ook voortdurend naar een eenheidssysteem, dat speculatie en afvloeiing naar andere landen zou verhinderen, wat resulteerde in de invoering van de “goudstandaard”.

De groeiende handel in de 19^{de} eeuw tussen de geïndustrialiseerde landen ondersteunde de noodzaak aan een internationaal erkend betaalmiddel.



Gr. Brittannië, George IV, Sovereign (Pound) 1821

Groot-Brittannië speelde hierin een voorname rol met de invoering van de Sovereign in 1817, universeel erkend als betaalmiddel en heden nog steeds bijzonder populair als beleggingsmunt. De munt weegt 7.98gr en heeft een gehalte van 917/1000, ideaal door zijn klein formaat en licht gewicht.



*Gr. Brittannië, Georges VI, 2 Pounds 1937, Proof
(Proof = afwerking in spiegelglans)*

De Latijnse Muntunie, die wereldwijd invloed had op de productie van gouden munten, werd gevormd in 1865 door Frankrijk, België, Italië en Zwitserland. Deze landen baseerden zich op een bimetalische muntslag met een verhouding tussen zilver en goud van 15.5 op 1, een

verhouding gebaseerd op het sedert 1803 bestaande muntsysteem in Frankrijk.



België, Leopold I, 20 frank 1865 (6.45gr 900/1000)

De Latijnse Muntunie (1873) stelde voorop dat men in de aangesloten landen voortaan enkel nog gouden munten zou slaan met een gehalte van 900/1000. Volgende landen sloegen gouden munten, gebaseerd op de standaarden van de Latijnse Muntunie : Albanië, Argentinië, België, Bulgarije, Colombië, Finland, Frankrijk, Griekenland, Guatemala, Honduras, Italië, Monaco, Montenegro, Peru, Philippijnen, Polen, Roemenië, Rusland, Salvador, San Marino, Servië, Spanje, Zwitserland, Tunesië, Venezuela, Yoegoslavië.



Rusland, Alexander III, 5 Roebel 1889 (6.45gr 900/1000)

Dit leidde tot de aanmaak van een brede waaier aan nationale gouden munten, met internationale betaalkracht. Ze zijn een zeer dankbaar onderwerp voor de muntverzamelaar. Bij de meeste van deze munten hangt hun waarde nauw samen met de goudkoers, maar in sommige gevallen bepaalt de zeldzaamheid en de kwaliteit de prijs en stijgt deze ver boven de goudwaarde uit.



Albanië, Zog II, 100 Franga 1926 (32.258gr 900/1000)

Vanaf W.O.I vermindert de productie van gouden munten in de meeste landen. De Latijnse Muntunie werd in 1926 ontbonden. De meeste landen stoppen de productie van gouden munten en laten de nog in omloop zijnde stukken inbrengen om te bewaren in hun reserves.

Vanaf de grote depressie in de jaren '30 is het tijdperk van de universele gouden munt voorbij.

Er zijn echter nog steeds heel wat muntstukken bewaard gebleven. Mensen die nog de oorlog meemaakten zijn er vaak nog steeds van overtuigd dat enkel goud zijn waarde blijft behouden in tijden van nood, als crisis en oorlog.



Chili 200 pesos 1968 herdenking 150^e Verjaring van Andespassage door Hidalgo (40.67 gr. 900/1000)

Een aantal landen hebben na W.O.I nog gouden munten uitgegeven maar voornamelijk voor de investeerders en verzamelaars en dit naar aanleiding van bijzondere gebeurtenissen, zoals bv. Koninklijk huwelijk, jubilea, historische herdenkingen etc.



Zuid-Afrikaanse Krugerrand

Zuid-Afrika was het eerste land om nog een moderne gouden munt te slaan met betaalkracht : de Krugerrand. Deze munt werd in 1967 ingevoerd en is zeer populair als beleggingsmunt omwille van de lage premie en zijn gewicht : hij bevat nl. exact één ounce zuiver goud. De boycots tegen het apartheidsregime waardoor het verboden was de munt in te voeren, heeft dit niet kunnen verhinderen. Aangezien de internationale goudprijs in dollar per ounce wordt berekend, is deze munt voor de investeerders die geen rekenwerk wensen te verrichten zeer gemakkelijk. In principe kan er wettelijk betaald mee worden, in praktijk gebeurt dit echter nauwelijks.



Canadese Maple Leaf & Australische Nugget

De Canadese Gold Maple Leaf en de Australische Nugget zijn eveneens zeer populair en hebben een gehalte van 24 karaat (999/1000).

Velen “verzamelen” goud als vorm van belegging. Goud is immers snel verhandelbaar, gemakkelijk te verbergen en neemt weinig ruimte in (in tegenstelling tot vastgoed of kunst). Dergelijke beleggers menen overigens dat enkel goud zijn betaalwaarde behoudt in tijden van crisis en inflatie.

De verzamelaar-numismaat daarentegen is vooral geïnteresseerd in het verhaal achter het

muntstuk en dat kan historisch zijn of thematisch.

Het beleggingsaspect is hier niet zo belangrijk, maar is soms wel mooi meegenomen. Veel verzamelaars hebben immers het afgelopen jaar hun collectie zien toenemen in waarde door de stijging van de goudprijs.

Meestal echter is zo'n verzameling niet winstgevend.

Deze waarde wordt bepaald door de zeldzaamheid, de toestand van bewaring, de leeftijd en het slagaantal. In tegenstelling tot het verzamelen van bv. kunst speelt de faktor van de tijdsgebonden voorkeur voor een bepaalde stijl of stroming hier weinig of geen rol. De waarde van een zeldzame munt uit de 18^{de} eeuw zal niet zomaar dalen omdat men heden vooral geïnteresseerd is in het interbellum of in de jaren '50 en '60.

Wat zeldzaam en kostbaar was, zal dat ook in de toekomst meestal ook blijven. Het gebeurt af en toe wel eens dat er muntvondsten worden gedaan, waarbij een munt waarvan er voorheen slechts enkele van gekend waren, plotseling in enkele honderden exemplaren beschikbaar zijn, maar zoiets is hoogst uitzonderlijk. Wie enige ervaring heeft opgebouwd kan dan ook van zijn collectie een mooie investering maken, die steeds zijn waarde zal behouden.



Schat van Thuin, 1992 (70 staters van de Nervii)

Het verzamelen van gouden munten is reeds even oud als het bestaan van het geld.

Ongelooflijk veel gouden munten werden geslagen gedurende de eeuwen heen en zeer veel daarvan zijn nog bewaard gebleven. Dit heeft natuurlijk alles te maken met de aard van het metaal, dat duurzaam, kostbaar en gegeerd is.

Men weet uit de geschiedenis, dat in tijden van oorlog, crisis en inflatie enkel de kleine gouden muntstukken hun waarde bleven behouden.

Lea Vandenbruwaene
Fleur de Coin
Burgstraat 22A
9000 gent
09 / 233 31 38